

Η ΦΩΛΕΑ*

ΕΙΣ οὐδεμίαν γλῶσσαν ὑπάρχει λέξις ἐξεγείρουσα γλυκύτερα, τερπνότερα καὶ ἀγνότερα αἰσθήματα ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γυναικὸς· ἀναμιμνήσκει αὐτῇ πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν εὐτυχίαν της ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν πραγμάτωσιν τῶν ἰδανικῶν της, τὸ ἔμμονον τῶν ὀνείρων, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀγίων ἐλπίδων, ἃς ἐπὶ μακρὸν ὠνευροπόλησε καὶ ἐθώπευσεν. Οἰκογενειακαὶ ἀρεταί. ἀροῖδαία στοργή, ἄδολος εὐδαιμονία, ἀρσιώσις ἀπεριόριστος πρὸς τοὺς μικροὺς καὶ ἀσθενεῖς, οἵτινες ἔχουν ἀνάγκην, διὰ νὰ ζήσουν καὶ μεγαλώσουν, νοήμονος μερίμνης, τρυφερᾶς στοργῆς, προστασίας ἀφιλοκερδοῦς καὶ ἀρρήτου ἀγάπης· τοιαῦτα εἰσὶν αἱ

* ΣΗΜ. Ὁ διαπρεπὴς συντάκτης τοῦ *Messenger d'Athènes* καὶ ἐκ τῶν προσφιλῶν συνεργατῶν τοῦ *Ἡμερολογίου* κ. Α. Ζ. Στεφανόπουλος, ὅστις τυγχάνει, ὡς γνωστόν, ὁ πρῶτος ἐν Ἑλλάδι ἐγείρας ἔντονον φωνὴν ὑπὲρ τῶν Πτηνῶν, πρὸς τὰ ὅποια τρέφει ἀληθινὴν λατρείαν καὶ τρυφερωτάτην ἀγάπην, καὶ ὑπὲρ τῶν ὁποίων πολλὰκις ἔγραψε καὶ εἰργάσθη καὶ ἐμόχθησε, πρὸ μικροῦ ἀπεπεράτωσε πολύτιμον ἀνεκδοτὸν σύγγραμμα περὶ τοῦ πτερωτοῦ βασιλείου, πλούσιον εἰς ἱστορικὴν καὶ φουσιολογικὴν ὕλην, περιγράφον τὸν βίον, τὰς ἐξεις καὶ τὴν χρησιμότητα τῶν Πτηνῶν βιβλίον μεθοδικώτατον ἅμα καὶ χαριεστατόν, δι' οὗ ὁ ἐνθουσιῶδης συγγραφεὺς προσπαθεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὰ Πτηνά, καὶ τὸ ὅποιον θὰ ἦτο ευχῆς ἔργον ἐὰν ἐδημοσιεύετο κατὰ χιλιάδας ἐδῶ ἐν Ἑλλάδι, ἔνθα τὸ Πτηνόν, ὁ γλυκὺς οὗτος σύντροφος καὶ βοηθὸς ἅμα τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν ἀπεγνωσμένον κατὰ τοῦ καταστρεπτικοῦ μικροκόσμου τῶν Ἐντόμων ἀγῶνα, τὸ χάριμα καὶ ἡ ποίησις τοῦ ἔαρος, τὸ θέλημα τῆς ἐξοχῆς καὶ τοῦ ἀγροῦ, ἀφῆθη ἐγκαταλειμμένον καὶ ἀπροστάτευτον πανταχόθεν εἰς τὰ ἄγρια ἐνστικτα τῶν διωκτῶν του καὶ εἰς τὴν ἐγκληματικὴν ἀδιαφορίαν τῶν ἀρχῶν. Ἐκ τῆς πολυτίμου ταύτης συγγραφῆς ὁ διαπρεπὴς ἡμῶν συνεργάτης εὐηρεσθήθη νὰ δώσῃ ἡμῖν ἀποσπάσματα τινα, ἐξ ὧν καταχωρίζομεν ὧδε τὴν «Φωλεάν», ἐξ οὗ ὁ ἀναγνώστης θέλει κρίνει περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐπαγωγοῦ καὶ διδακτικωτάτου ἔργου του.

σκέψεις, αἵτινες γεννῶνται ἐν ἡμῖν εἰς τὴν θεάν τοῦ ἐναερίου οἰκήματος, ὅπερ λικνίζει ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων ἢ ἀρωματώδης ἑαρινή αὐρά.

Ἡ κατασκευὴ τῆς φωλεᾶς ὅπως δεχθῇ καὶ στεγάσῃ καὶ θερμάνῃ τοὺς νεοσσοὺς μακρὰν τῶν ἀδιακρίτων βλεμμάτων καὶ τῶν κακοβούλων χειρῶν, ἀποτελεῖ τὴν σοβαρὰν ἐνασχόλησιν τῆς μητρὸς κατὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἔαρος. Τὸ ἄρρεν μόλις ἐνθαρρύνει αὐτὴν διὰ τοῦ ἄσματός του ἢ συνοδεύει εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ ὕλικου· διὰ τὰ λοιπὰ ἐμπιστεύεται εἰς αὐτὴν, ὥσπερ ἐγνώριζεν ὅτι ἡ λεπτότης, ἡ εὐαισθησία, ἡ ἄπειρος τρυφερότης αὐτῆς, θὰ τῇ δώσωσι μετὰ τῆς ἰσχύος καὶ τὴν ἀναγκαίαν μεγαλοφυΐαν, ἵνα καταστήσῃ τὸ ἔργον τῆς στέρεόν, χάριεν καὶ εὐμαρές. Χρειάζονται ὅλα ταῦτα εἰς τὴν καλὴν οἰκοκυράν, διὰ νὰ στεγάσῃ, θερμάνῃ καὶ ἀναθρέψῃ τὰ μικρά της μέχρι τῆς ἡλικίας, καθ' ἣν ἡ ἀπαισία φωνῇ τοῦ στομάχου ἐξαναγκάσῃ αὐτὰ νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν σκληρὰν δοκιμασίαν τῆς ζωῆς.

Ἡ φωλεά, λέγει ὁ Michelet, εἶνε δημιουργημα τοῦ ἔρωτος. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ ἰδιαίξει κυρίως μία παράδοξος δύναμις θελήσεως, πάθος ἐκτάκτως καρτερικόν. Ἐκ τούτου ἰδίᾳ θὰ αἰσθανθῇτε ὅτι δὲν εἶνε, ὥς αἱ ἰδικαί μας, προπαρασκευασμένη διὰ συναρμογῆς, ἥτις καθορίζει τὸ σχέδιον, στηρίζει δὲ καὶ διακονοῖ τὸ ἔργον. Ἐδῶ τὸ σχέδιον εἶνε τόσῳ καλῶς προδιαγεγραμμένον ἐν τῷ πνεύματι τοῦ καλλιτέχνου, ἡ ἰδέα τοσοῦτον ἐδραιωμένη, ὥστε καὶ ἄνευ συναρμολογήματος ἢ σκελετοῦ, ἄνευ τινὸς στηρίγματος, ἡ ἐνάεριος ναῦς οἰκοδομεῖται τεμάχιον πρὸς τεμάχιον, χωρὶς οὐδὲν ἐξ αὐτῶν νὰ προσκρούῃ πρὸς τὸ σύνολον. Τὸ πᾶν ἐπιτίθεται προσφυῶς, συμμετρικῶς καὶ ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ· πρᾶγμα ἀπείρως δύσκολον μὲ τοιαύτην ἑλλειψίν ἐργαλείων, καὶ μόνον μὲ αὐτὴν τὴν ἐπίπονον ἐργασίαν συγκεντρώσεως καὶ συμπίσεως διὰ τῆς πίσεως τοῦ στήθους.

Ἡ μητήρ οὐδόλως ἐμπιστεύεται εἰς τὸν ἄρρενα διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἀλλὰ μεταχειρίζεται αὐτὸν μόνον ὥς φροντιστήν. Μεταβαίνει πρὸς ἀναζήτησιν ὕλικου, χόρτου, χλόης ἢ κλαδίσκων. Καὶ ὅταν τὸ οἰκοδόμημα συντελεσθῇ, ὅταν πρόκειται πλέον περὶ τῶν ἑνδον, τῆς κλίνης, τῆς ἐπιπλώσεως,

ἡ ἐργασία καθίσταται δυσκολωτέρα. Πρέπει νὰ σκεφθῇ ὅτι ἡ στρωμνὴ αὕτη μέλλει νὰ δεχθῇ ἐν ὧν, ἀπείρως εὐπαθὲς πρὸς τὸ ψῦχος, τοῦ ὁποίου πᾶν σημεῖον ψυχούμενον θὰ ᾔτο διὰ τὸ μικρὸν ἐν μέλος τεθνεῶς. Τὸ μικρὸν αὐτὸ θὰ γεννηθῇ γυμνόν· ἡ κοιλία ἀπαλῶς ἐπακουμβῶσα ἐπὶ τῆς μητρικῆς, δὲν θὰ φοβῆται τὸ ψῦχος. Ἀλλ' ἡ ράχις, ἀπογυμνωμένη ἀκόμῃ, ὀφείλει νὰ θερμανθῇ μόνον ὑπὸ τῆς κλίνης. Ἡ μήτηρ εἶνε ἐκεῖ ἄνωθεν, μὲ προσοχὴν, μὲ ἀνησυχίαν δυσκόλως ἱκανοποιουμένην. Ὁ ἄρρην φέρει τρίχας· ἀλλὰ καὶ αὐταὶ εἶνε σκληραὶ καὶ δὲν θὰ ἐχρησίμευσον εἰμὴ μόνον πρὸς ὑπόστρωσιν ὡς ἐλαστικὸν στρῶμα. Φέρει κάνναβι· ἀλλ' εἶνε πολὺ ψυχρὸν. Μόνον τὴν μέταξαν καὶ τὸν μαλακὸν χνοῦν μερικῶν φυτῶν, τὸν βάμβακα ἢ τὸ μαλλίον, θεωρεῖ ὡς μόνον κατάλληλα· ἢ μᾶλλον τὰ ἰδιά της πτερὰ, τὸν ἰδίον της χνοῦν, ἅτινα ἀποσπᾷ ὅπως τὰ ὑποστρώσῃ ὑπὸ τὸ νεογνόν.

Ἄς ἀναμνησθῶμεν ὅτι τὸ χαριέστατον αὐτὸ ἀντικείμενον, λεπτὸν ὅσον δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὀφείλει τὸ πᾶν εἰς τὴν τέχνην, εἰς τὴν ἐπιδεξιότητα, εἰς τὸν ὑπολογισμόν . . . Αἰσωλεαί. ἄς ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν, εἶνε τὸ πλεῖστον ἐσχηματισμένοι δι' ἐμπλοκῆς χλόης, μικρῶν εὐλυγίστων κλάδων, ἢ μακρῶν φυτικῶν κλωστῶν, ἀλλ' εἶνε ἐτι ὀλιγώτερον ἐν ὕφασμα ἢ μία πύκνωσις, μία συμπίλησις ὕλικῶν, ἀναμεμιγμένων, ὑποβεβλημένων καὶ πεπιεσμένων τῶν μὲν ἐπὶ τῶν δέ, μετὰ προσπαθείας, μετ' ἐπιμονῆς. Τέχνη ἐπίμοχος, ἐνεργητικότης ἐκτελέσεως, ἐν ἣ τὸ ράμφος καὶ οἱ ὄνυχες θὰ ᾔσαν ἀνεπαρκεῖς, ἐνῶ πράγματι τὸ ἐργαλεῖον εἶνε αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Πτηνοῦ, τὸ στήθος, διὰ τοῦ ὁποίου ὠθεῖ, συσφίγγει τὸ ὕλικόν, μέχρις οὗ τὸ καταστήσῃ τελείως εὐπλαστον, τὸ ἀναμίξῃ, τὸ συναρμόσῃ πρὸς τὸ σύνολον τοῦ οἰκοδομήματος. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἐπιτυγχάνεται εἰμὴ διὰ πίεσεως τοῦ στήθους διαρκῶς ἐπαναλαμβανομένης. Ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ μίσχοι τῶν χόρτων, ὅπως προσλάβωσι καὶ διατηρήσωσι τὴν καμπύλην, ἐπίσθησαν χιλιάκις διὰ τοῦ στήθους, διὰ τῆς καρδίας, μετὰ διαταράξεως βεβαίως τῆς ἀναπνοῆς, μετὰ παλμῶν ἴσως.

Ὅλα τὰ Πτηνὰ δὲν λαμβάνουσιν ἴσην φροντίδα διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν φωλεῶν των. Ὑπάρχουν τινὰ τὰ ὅποια ἀρκοῦνται εἰς στοιχειῶδες ἢ ἀτελεῖς οἶκημα, καὶ ἰδιά τὰ εἶδη

τὰ μεγαλόσωμα. Ὑπάρχουσι μάλιστα καὶ τινε, ὡς ὁ κοῦκ-
κος, ἅτινα γεννῶσιν εἰς ξένας φωλεάς. Ἀλλὰ τὰ ἄδοντα
Πτηνά, οἱ βοηθοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν ἀμείλικτον πόλεμόν
του ἐναντίον τῶν ἀπείρως μικρῶν, φαίνονται ὥσάν νὰ ἐδιδά-
χθησαν ὑπὸ τῶν καλλιτέρων ἀρχιτεκτόνων μας — ἐκτὸς ἐὰν
οὔτοι ἐδιδάχθησαν ὑπ' αὐτῶν — τὴν τέχνην τῆς οἰκοδομήσεως
θαυμασίων, μεγαλοπρεπῶν καὶ εὐμαρῶν κατοικιῶν.

Ἐκ τῶν οὕτω κτιζομένων φωλεῶν διασκορπίζονται αἱ μυ-
ριάδες αὐταὶ τῶν θελκτικῶν ὄντων, ἐξ ὧν βρίθουσιν αἱ ἐξοχαί-
μας, τὰς ὁποίας φαιδρύνουν μὲ τὰ κελαδήματά των καὶ προ-
στατεύουν τὰ φυτά, τὰ ἄνθη καὶ τοὺς καρποὺς κατὰ τῶν ἀνα-
ριθμητῶν σσιφῶν τῶν Ἐντόμων, τῶν Τρωκτῶν καὶ τῶν Ἐρ-
πετῶν.

Ἐν Ν. Φαλήρῳ, Μαΐος 1903.

A. Z. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΛΙΣ

ΤΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ

Σ' αὐταῖς ταῖς σκοτειναῖς κάμαραις ποῦ περνῶ
μέραις βαρυαῖς, ἐπάνω, κάτω τριγυρνῶ
γιὰ νὰ ᾄδω τὰ παράθυρα. Ὅταν ἀνοίξῃ
ἓνα παράθυρο θᾶναι παρηγορία.

Πλὴν τὰ παράθυρα δὲν βρίσκονται, ἢ δὲν μπορῶ
νὰ τᾄδω. — Καὶ καλλίτερα ἴσως, νὰ μὴν τὰ βρῶ.

Ἴσως τὸ φῶς θᾶναι μιὰ νέα τυραννία.

Ποιὸς ξέρει τί καινούργια πράγματα θὰ δεῖξῃ.

ΚΩΝΣΤ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ